

Observera att denna konsoliderade version är en sammanställning, och att den tryckta författningen är den officiellt giltiga. En konsoliderad version är en fulltextversion där alla ändringar har införts i grundförfattningen.

Finansinspektionens författningssamling

Utgivare: Finansinspektionen, Sverige, www.fi.se
ISSN 1102-7460

Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om information som gäller försäkring och tjänstepension

FFFS 2011:39

Konsoliderad elektronisk utgåva

Senast uppdaterad: 2021-06-22

Observera att endast den tryckta utgåvan gäller vid rättstillämpning

Beslutade:	2011-06-13
Ikraftträdande:	2012-04-01
Celex:	Vid utfärdandet 392L0049, 32002L083, 32003L0041
Ändringar:	FFFS 2012:2, FFFS 2013:5, FFFS 2015:18, FFFS 2019:20, FFFS 2019:25, FFFS 2021:6

1 kap. Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter och allmänna råd innehåller bestämmelser om

- information som ska lämnas till den som erbjuds att teckna försäkring,
- information som ska lämnas till försäkringstagare och ersättningsberättigade under försäkringsavtalets löptid,
- information som ska lämnas till ersättningsberättigade under utbetalningstiden,
- information om tjänstepension som ska lämnas till ersättningsberättigade,
- faktablad för privat individuell livförsäkring, och
- beräkning av geometriskt medelvärde. (FFFS 2012:2, FFFS 2019:25)

2 § Föreskrifterna gäller för

1. försäkringsföretag som meddelar direkt försäkring, och
2. försäkringsgivare från tredje land som driver direkt försäkringsrörelse i Sverige från generalagentur eller filial här i landet.

För sjuk- och olycksfallsförsäkring som meddelas som tillägg till en livförsäkring gäller inte *bilaga 1*. (FFFS 2012:2, FFFS 2013:5, FFFS 2015:18, FFFS 2019:20, FFFS 2019:25)

3 § Vid livförsäkring och tjänstepension ska information lämnas till den person som är ersättningsberättigad i de fall denna är en fysisk person som hade sin vanliga vistelseort i Sverige när avtalet ingicks, eller om försäkringstagaren är en juridisk person och det driftställe som avtalet gäller för fanns i Sverige när avtalet ingicks.

4 § När det gäller kollektivavtalsgrundade försäkringar som följer en överenskommelse mellan en arbetsgivarorganisation och en central arbetstagarorganisation,

får avtalsparterna avtala om vilken information som ska lämnas, hur den ska lämnas och av vem den ska lämnas. När det gäller andra kollektivavtalsgrundade försäkringar eller gruppförsäkringar får försäkringsföretagen avtala med kollektivavtalsparterna eller andra som kan anses företräda försäkringstagarna om vilken information som ska lämnas och hur och av vem den ska lämnas.

Undantag

5 § Finansinspektionen beslutar om undantag från dessa föreskrifter, om det finns särskilda skäl.

Definitioner

6 § I dessa föreskrifter och allmänna råd ska termer och uttryck ha följande betydelse:

1. *Allokerad återbäring*: återbäring som är preliminärt fördelad.
2. *Arvsvinst*: pensionsbehållning eller försäkringskapital från en avliden med försäkring som saknar fullständigt återbetalningsskydd, eller annat efterlevandeskydd, och som tillfaller övriga liknande försäkringar.
3. *Depåförsäkring*: traditionell försäkring som normalt saknar garanterat försäkringsbelopp och för vilken försäkringstagaren, eller den försäkrade, själv bestämmer inriktningen på sparatet genom att välja ett eller flera tillgångsslag som försäkringsföretaget erbjuder.
4. *Ersättningsberättigad*: den som har rätt till ersättning på grund av försäkring, t.ex. en försäkringstagare, en försäkrad eller en förmånstagare.
5. *Flytt av en försäkrings värde*: överföring under vissa förutsättningar av försäkringskapital till en annan försäkring, från ett försäkringsföretag till ett annat eller från en förvaltningsform till en annan.
6. *Fribrev*: tjänstepensionsförsäkring eller privat pensionsförsäkring där de avtalade premiebetalningarna har avbrutits i förtid och där den framtida pensionen baseras på de premier som redan har betalats in.
7. *Garanterad återbäring*: återbäring som garanteras i nominella eller reala belopp genom försäkringsavtalet eller en ensidig utfästelse från försäkringsföretaget.
8. *Geometriskt medelvärde*: n :te roten ur produkten av de n positiva tal vars medelvärde ska beräknas. I finansiella sammanhang skrivs de tal vars medelvärde ska beräknas vanligen enligt följande:

$$1 + \frac{r}{100}$$
 där r är en effektiv avkastning eller en ränta uttryckt i procent. Detta medelvärde är ett mer rättvisande värde på genomsnittlig avkastning eller ränta än ett vanligt aritmetiskt medelvärde.
9. *Kollektivavtalsgrundad försäkring*: personförsäkring eller skadeförsäkring som
 1. tecknas av arbetsgivare för att ge skydd åt anställda,

2. meddelas enligt ett kollektivavtal som har angetts i försäkringsvillkoren och som har slutits mellan en arbetsgivarorganisation, eller en enskild arbetsgivare och en arbetstagarorganisation, och

3. tecknas hos ett försäkringsföretag eller en utländsk försäkringsgivare enligt kollektivavtalet.

10. *Solvenskvot*: kvoten mellan kapitalbas och solvenskapitalkrav enligt 8 kap. försäkringsrörelselagen (2010:2043).

11. *Tjänstepension*: pension till en arbetstagare eller arbetstagarens efterlevande som bekostas av arbetsgivaren och grundas på kollektivavtal eller individuella avtal mellan den anställde och arbetsgivaren, eller pension till egenföretagare och förtroendevalda som grundas på en tjänstepensionsförsäkring.

12. *Tjänstepensionsförsäkring*: livförsäkring som tecknas för en arbetstagare, har samband med yrkesutövning och där utbetalning av försäkringsbelopp (engångsbelopp eller periodisk utbetalning) är beroende av att en eller flera personer uppnår eller förväntas uppnå en viss ålder, och försäkring som meddelas som tillägg till sådana livförsäkringar. Med tjänstepensionsförsäkring avses också sådan försäkring som tecknas

a) av en egenföretagare för egen räkning,

b) av staten för en riksdagsledamot,

c) av staten för en nämndeman i domstol,

d) av en kommun eller en region för en förtroendevald,

e) för en förtroendevald som har utsetts att företräda en arbetsgivar- eller arbetstagarorganisation eller har utsetts till ledamot av ett beslutande organ inom en sådan organisation, eller

f) för en person med ett uppdrag som är jämförbart med de uppdrag som avses i b–e.

13. *Villkorad återbäring*: avtalad eller ensidigt utfäst återbäring som är villkorad av värdeförändringar och avkastning på tillgångar eller av ett visst försäkringstekniskt resultat där försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade står för risken.

14. *Återköp*: utbetalning till försäkringstagaren av belopp som motsvarar hela eller en del av försäkringens värde före den avtalade försäkringstidens slut. (FFFS 2013:5, FFFS 2015:18, FFFS 2019:20, FFFS 2019:25, FFFS 2021:6)

2 kap. Allmänt om information

1 § Allmänna bestämmelser om sådan information som omfattas av dessa föreskrifter finns i 4 kap. 2 § försäkringsrörelselagen (2010:2043) och 8 kap. 1 a § lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige.

Allmänna råd

Informationen bör utformas så att den underlättar de beslut som den som avser att teckna en försäkring eller en försäkringstagare kan behöva fatta. Det bör vara enkelt att överblicka försäkringens viktigaste egenskaper och begränsningar. Information som ska ligga till grund för ett beslut som den som avser att teckna en försäkring eller en försäkringstagare kan behöva fatta bör lämnas i samlad form.

Informationen bör lämnas i en handling eller i någon annan läsbar eller varaktig form som är tillgänglig för mottagaren. Detta gäller dock inte sådan information som avses i 5 kap. 2 §.

För pensionsförsäkring och kapitalförsäkring med sparande bör det tydligt framgå i vilken utsträckning nivån är garanterad på pensionsbelopp respektive försäkringsbelopp och eventuellt efterlevandeskydd.

För privata individuella livförsäkringsprodukter av sparandetyper bör den viktigaste förköpsinformationen anges i ett faktablad. Faktabladet bör utformas med de rubriker som anges i *bilaga 2*, och så att det blir enkelt för en konsument att jämföra likartade produkter. Om en genomsnittlig avkastning beräknas som geometriskt medelvärde bör det som anges om metoden i *bilaga 3* beaktas. (FFFS 2012:2, FFFS 2013:5, FFFS 2019:20, FFFS 2019:25)

2 § Ett försäkringsföretag eller en utländsk försäkringsgivare ska, till en försäkringstagare eller en ersättningsberättigad, lämna information om

1. namn, associationsform och den fullständiga adressen till huvudkontoret, eller i tillämpliga fall till den agentur eller filial som meddelat försäkringen, och

2. namn och adress till den utländska försäkringsgivarens representant för trafikförsäkring i Sverige, om försäkringen är en trafikförsäkring och försäkringsgivaren saknar filial i landet.

För verksamhet som avser skadeförsäkring får den information om fullständig adress som avses i 1 i tillämpliga fall begränsas till att gälla den agentur eller filial som meddelar försäkringen.

För verksamhet som avser sådana stora risker i en skadeförsäkring som anges i 3 kap. 16 § försäkringsrörelselagen (2010:2043), behöver endast avtalet eller andra handlingar som ger försäkringsskydd, och försäkringsansökan i den mån den är bindande för sökanden, innehålla information som avses i 1. (FFFS 2013:5, FFFS 2015:18, FFFS 2019:20, FFFS 2019:25)

3 kap. Information innan en försäkring meddelas

1 § Ett försäkringsföretag eller en utländsk försäkringsgivare ska lämna information om följande innan ett försäkringsavtal meddelas:

1. information enligt 2 kap. 2 §, och

2. vilken stats lag som gäller för avtalet om svensk lag inte gäller. Om parterna har frihet att välja lag, anges vilken stats lag som ska gälla enligt försäkringsföretagets eller den utländska försäkringsgivarens förslag.

Information om hanteringen av klagomål enligt 4 kap. 2 § andra stycket ska också lämnas innan ett försäkringsavtal meddelas.

Ett livförsäkringsföretag ska hänvisa till sin solvens- och verksamhetsrapport så att den är lätt att finna.

För ett skadeförsäkringsavtal gäller bestämmelserna i första stycket 2 och andra stycket endast om försäkringstagaren är en fysisk person.
(*FFFS 2013:5, FFFS 2015:18*)

4 kap. Information under försäkrings- och utbetalningstiden

Information om ändringar

1 § Ett försäkringsföretag eller en utländsk försäkringsgivare ska under försäkringstiden lämna information om följande ändras eller har ändrats:

- försäkringsföretagets eller den utländska försäkringsgivarens namn
- dess associationsform,
- adress till huvudkontoret, samt
- i tillämpliga fall adressen till den agentur eller den filial som har ingått avtalet om försäkring.

Klagomålshantering

2 § Ett försäkringsföretag eller en utländsk försäkringsgivare ska lämna information om hur klagomål hanteras i de fall

1. ett beslut om ersättning fattas,
2. en tvist uppstår, eller
3. en försäkringstagare, försäkrad eller ersättningsberättigad är missnöjd av någon annan anledning.

Informationen ska omfatta

1. hur försäkringsföretaget eller den utländska försäkringsgivaren handlägger klagomål och tvister om försäkringsavtalet,
2. vilka rutiner för klagomålsärenden som försäkringsföretaget eller den utländska försäkringsgivaren har,
3. uppgift om beslut kan omprövas av försäkringsföretaget eller den utländska försäkringsgivaren eller av en branschgemensam nämnd.
4. uppgift om möjligheten att få en tvist prövad av Allmänna reklamationsnämnden och av allmän domstol, och
5. hänvisning till Konsumenternas försäkringsbyrå eller annan lämplig klagomålsrådgivare.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte för skadeförsäkring om försäkringstagaren, den försäkrade eller den ersättningsberättigade är en juridisk person.

5 kap. Särskild information om livförsäkring och tjänstepension

1 § Ett livförsäkringsföretags information om liv- och tjänstepensionsförsäkring ska, utöver vad som följer av 2 och 3 §§ samt 2–4 kap., innehålla de uppgifter som framgår av bilaga 1. (*FFFS 2013:5, FFFS 2019:25*)

Information om kollektiv konsolidering

2 § Ett livförsäkringsföretag som har avsatt en konsolideringsfond eller liknande, exempelvis villkorad återbäring som är kollektivt fördelad men ännu inte individuellt fördelad, ska publicera uppgift om den kollektiva konsolideringsnivån så att denna information är lättillgänglig för försäkringstagarna.

Uppgiften om kollektiv konsolidering ska avse den sista i månaden och ska publiceras lättillgängligt, t ex på livförsäkringsföretagets webbplats, inom två månader.

Allmänna råd

Som underlag för bestämningen av kollektiv konsolidering bör livförsäkringsföretaget följa tillämpliga anvisningar i Finansinspektionens vägledning om kollektiv konsolidering.

Information om tjänstepension

3 § Ett försäkringsföretag eller en utländsk försäkringsgivare ska avseende tjänstepension lämna information om aktuella pensionsförmåner, riskskydd och efterlevandeskydd årligen till ersättningsberättigade.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Dessa föreskrifter och allmänna råd träder i kraft den 1 april 2012, då Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2011:35) om information som gäller livförsäkring och tjänstepension och Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2011:36) om information som gäller skadeförsäkring ska upphöra att gälla.

2. Ifråga om understödsföreningar som med stöd av 7 § lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043) får fortsätta att utöva verksamheten eller är under likvidation, gäller Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2003:7) om information som gäller livförsäkring och tjänstepension.

FFFS 2012:2

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 juli 2012.

FFFS 2013:5

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 juli 2013.

FFFS 2015:18

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 januari 2019 i fråga om bilaga 2 avdelning C punkten 4 och avdelning D punkten 4, och i övrigt den 1 januari 2016.

FFFS 2019:20

Dessa föreskrifter träder i kraft den 15 december 2019.

FFFS 2019:25

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 januari 2020.

FFFS 2021:6

Dessa föreskrifter träder i kraft den 6 juli 2021.

Bilaga 1 – Information om livförsäkring och tjänstepensionsförsäkring

Bilaga 2 – Faktabladets innehåll

Bilaga 3 – Beräkning av geometriskt medelvärde

Bilaga 1

Information om livförsäkring och tjänstepensionsförsäkring

Bilagan är indelad i följande huvudavsnitt:

- A. Information innan försäkring meddelas
- B. Information om försäkringens värde i samband med flytt m.m.
- C. Information under försäkringstiden, men före utbetalning
- D. Information under utbetalningstiden
- E. Kompletterande information om tjänstepensionsförsäkring

Det som sägs om försäkringsföretag i denna bilaga gäller även utländska försäkringsgivare när de driver livförsäkringsrörelse i Sverige från en generalagentur eller en filial här i landet.

A. Information innan försäkring meddelas

Innan en försäkring meddelas ska ett försäkringsföretag lämna information enligt punkterna 1–21 till den som erbjuds teckna försäkring.

För livförsäkringar som endast gäller för dödsfall och som meddelas för en tid på längst fem år eller mot en premie som är beräknad och bestämd för högst fem år i taget, gäller dock inte punkterna 9–18.

För fondförsäkringar och depåförsäkringar gäller inte punkterna 11, 12 och 14–18.

Försäkringsavtal

Ett försäkringsföretag ska lämna information som innehåller:

1. Försäkringsavtalets löptid.
2. I förekommande fall hur försäkringen kan återköpas, ändras till fribrev eller dess värde flyttas.
3. Principerna för hur försäkringens värde bestäms om den återköps eller ändras till fribrev, respektive hur flyttbart belopp bestäms om försäkringens värde ska flyttas.
4. I vilka avseenden och under vilka förutsättningar försäkringsföretaget kan ändra villkoren i avtalet under försäkringstiden, särskilt när det gäller förmåner, avgifter och andra kostnadsuttag.
5. Försäkringstagarens rätt att säga upp försäkringsavtalet och hur det går till.
6. Huvuddragen av de skatteregler som gäller för försäkringen.

Premier

7. De villkor som gäller för premiebetalning.

8. Hur stor del av premien som avser huvudförmånen och i tillämpliga fall tilläggsförmåner.

Uttag av avgifter och disposition av överskott

9. Principerna för hur försäkringsföretagets drifts- och riskkostnader ska täckas, liksom hur vinst kan delas ut. Uppgift om aktuella avgifter för driftskostnader ska lämnas direkt till den som erbjuds teckna försäkring eller vara tillgängliga på försäkringsföretagets webbplats.

10. Principerna för hur överskott ska fördelas mellan såväl försäkringstagare som andra ersättningsberättigade, och vad som gäller när försäkringskapitalet inte kan betalas ut till följd av att ersättningsberättigade saknas.

11. Principerna för hur överskottet får användas till förlusttäckning.

12. Faktorerna eller villkoren som villkorad återbäring beror av.

13. Principerna för beräkning av utfallande periodiska belopp. Uppgift om aktuellt tillämpat livslängdsantagande ska lämnas direkt till den som erbjuds teckna försäkring eller vara tillgänglig på försäkringsföretagets webbplats.

14. Försäkringsföretagets policy för kollektiv konsolidering och för återtag av återbäring (reallokering), för det fall då ett försäkringsavtal kan få allokerad återbäring.

15. Information som tydligt anger vilken form av återbäring eller överskott som kan komma försäkringsavtalet tillgodo.

16. Om försäkringsföretaget lämnar en återbäringsillustration, dvs. sifferuppgifter som illustrerar hur de avtalade förmånerna skulle kunna överträffas, så ska företaget illustrera tre olika antaganden om avkastning. Det ska finnas en tydlig uppgift om att återbäringsillustrationen bygger på hypotetiska antaganden om framtiden och att den inte är grund för avtalade förmåner.

Ekonomiska uppgifter om försäkringsföretaget

17. Översiktliga uppgifter om vilka långsiktiga mål för placeringarna som försäkringsföretaget har fastställt och med ungefärlig fördelning på

- a) aktier och andelar,
- b) fastigheter och lån mot säkerhet i fastighet,
- c) fastförräntade tillgångar, och
- d) övriga placeringar.

18. De långsiktiga målen bör delas upp på:

- a) de samlade tillgångarna,
- b) de tillgångar som används för skuldtäckning som avser villkorad återbäring, och
- c) de tillgångar som används för skuldtäckning som avser garanterad återbäring och övriga försäkringsåtaganden.

För information om försäkringsföretagets historiska kapitalavkastning och kostnaderna för kapitalförvaltningen bör branschgemensamma nyckeltal och mätmetoder användas, om sådana finns. Vad som sägs om avkastningshistorik i *bilaga 2* ska också beaktas.

Särskilda uppgifter för försäkring där försäkringstagaren anger fonder eller andra tillgångsslag för placering av premierna

19. Hur ett byte av fonder och andra tillgångsslag går till och hur stora avgifter som tas ut vid ett sådant byte.

20. De avgifter som försäkringsföretaget tar ut för att täcka driftskostnader och skatt, med fördelning på

- a) avdrag från premien innan köp av fondandelar eller andra tillgångar sker,
- b) eventuell skillnad i köp- och säljkurs för fondandelar eller andra tillgångar, och
- c) avdrag från värdet på fondandelen eller tillgången.

21. En översiktlig beskrivning av utbudet av fonder och andra tillgångsslag. På begäran av den som erbjuds teckna försäkring ska information även lämnas om en enskild fonds huvudsakliga inriktning eller en enskild tillgångs riskprofil. Om utbudet av fonder och andra tillgångar är stort får försäkringsföretaget hänvisa till sin webbplats för en mer fullständig beskrivning. Vad som sägs om information om fonder och andra tillgångsslag i *bilaga 2* ska också beaktas.

B. Information om försäkringens värde i samband med flytt

När en försäkringstagare vill flytta försäkringens värde till ett annat försäkringsföretag, ska information lämnas enligt a eller b.

När ett försäkringsföretag erbjuder en försäkringstagare att flytta försäkringens värde inom samma försäkringsföretag eller inom en sådan grupp som avses i 19 kap. försäkringsrörelselagen (2010:2043), eller genomför väsentliga villkorsändringar, ska information dessutom lämnas enligt c. Informationen ska lämnas senast när försäkringsföretaget ger försäkringstagaren möjlighet att acceptera erbjudandet. Ett erbjudande om att flytta försäkringens värde jämföras med att ett försäkringsföretag erbjuder en försäkringstagare att återköpa och nyteckna en försäkring.

Med en försäkringstagare i första och andra stycket avses även en anställd som arbetsgivaren har tecknat en tjänstepensionsförsäkring för.

a) Ett försäkringsföretag *från* vilket flytt sker ska lämna följande information till försäkringstagaren.

1. Uppgift om att det tidigare försäkringsavtalet upphör och att det värde som flyttas kommer att placeras i en ny försäkring enligt ett nytt avtal.

2. I förekommande fall ska försäkringsföretaget lämna information om

- att försäkringen hör till en särskild återbäringsgrupp därför att försäkringen gäller med flytträtt,
- vilket värde som kommer att flyttas, de avgifter som kommer att tas ut och de justeringar som kommer att göras av befintligt försäkringsvärde,
- att den nya försäkringen kan innebära ändrat utfäst försäkringsbelopp, premiebefrielseskydd och annat riskskydd, jämfört med gällande försäkring,
- att möjligheten att välja placering vid fondförsäkring förändras,
- tidpunkt när försäkringsföretagets ansvar upphör.

b) Ett försäkringsföretag *till* vilket flytt sker ska i förekommande fall lämna följande information till försäkringstagaren.

1. Försäkringens värde med uppdelning på värdet av garanterade förmåner och övrigt värde. Om hela värdet anses som premie för en utfästelse, behövs ingen sådan uppdelning.

2. All information som enligt dessa föreskrifter ska lämnas innan en försäkring meddelas. Sådan information behöver inte lämnas om flytten avtalades redan då försäkringen tecknades.

c) Försäkringsföretaget ska lämna försäkringstagaren sådan information som gör det tydligt för honom eller henne vad flytten av försäkringens värde eller den väsentliga villkorsändringen innebär.

Informationen ska åtminstone beskriva skillnader som avser

1. avtalat försäkringsbelopp,
2. andra försäkringsförmåner,
3. avgifter, och
4. den finansiella risken för försäkringstagaren.

C. Information under försäkringstiden men före utbetalning

Ett försäkringsföretag ska under försäkringsavtalets löptid fram till utbetalningen lämna information till försäkringstagare och ersättningsberättigade som innehåller följande:

Ändringar

1. Uppgifter som avses i A 1–21, som är av väsentlig betydelse för tillämpningen av avtalet och som berörs av en beslutad ändring i lagstiftningen, av försäkringsvillkoren, fondbestämmelserna, eller försäkringsföretagets policy avseende kollektiv konsolidering. Om försäkringsföretaget fattar beslut om reallokering av återbärning, ska information lämnas så snart som möjligt om detta och om vilka effekter reallokeringen väntas få.

Årlig information

Försäkringsföretaget ska årligen informera om inbetalda premier m.m. för den gångna perioden, i enlighet med följande:

2. I förekommande fall, uppgift om

– garanterad återbäring som har betalats ut eller ökat försäkringens värde under perioden,

– villkorad återbäring som har betalats ut eller ändrat försäkringens värde under perioden,

– försäkringens garanterade värde vid periodens början och periodens slut, eller om garantins utformning, och

– att ersättning kommer att börja betalas ut inom de närmaste tolv månaderna.

Uppgiften om garanterad eller villkorad återbäring får ersättas med uppgift om försäkringskapitalet vid periodens början och periodens slut.

3. Om information ges om allokerad återbäring, en uppgift om att den ingår i försäkringsföretagets riskkapital och innebörden av detta.

4. Om försäkringsföretaget inför tecknandet har tillhandahållit en återbäringsillustration ska försäkringstagaren informeras om skillnader mellan illustrationens siffror och den faktiska utvecklingen av försäkringens värde. Denna bestämmelse gäller inte fond- eller depåförsäkringar.

5. Ändringar av de principer som tillämpas för uppräknings av utfallande belopp.

6. Hur stor ersättning, inklusive återbäring, som skulle ha betalats ut vid dödsfall på den gångna periodens slutdag i de fall då denna ersättning skulle avvika från försäkringens värde.

7. Avgifter som kommer att belasta värdet vid eventuellt återköp eller flytt av försäkringens värde.

8. De övriga avgifter som har tagits ut under perioden.

9. De övriga väsentliga orsakerna till förändringen av försäkringens värde under året, såsom:

– avkastning som har kommit försäkringen till del eller fördelats preliminärt,

– skatteavgifter som har tagits ut ur försäkringens värde,

– riskpremie som har tagits ut, och

– arvsvinst som har kommit försäkringen till del eller fördelats preliminärt.

10. I förekommande fall, uppgift om att företaget har utnyttjat en rättighet att ändra försäkringsvillkoren i samband med att en periodisk utbetalning börjar, exempelvis när det gäller avgifter och antagande om livslängd.

11. Påminnelse om att försäkringstagaren kan behöva se över försäkringen i vissa avseenden, till exempel när det gäller förmånstagare, behovet av efterlevandeskydd och val av fonder inför början av en fond- eller depåförsäkrings utbetalningstid.

D. Information under utbetalningstiden

Ett försäkringsföretag ska under utbetalningstiden lämna följande information till försäkringstagare och ersättningsberättigade:

Ändringar

1. Uppgifter som avses i A 1–21, som är av väsentlig betydelse för avtalet och som berörs av en beslutad ändring i lagstiftningen, av försäkringsvillkoren, fondbestämmelserna eller försäkringsföretagets policy avseende kollektiv konsolidering. Om försäkringsföretaget fattar beslut om reallokering av återbäring, ska information lämnas så snart som möjligt om detta och om vilka effekter reallokeringen väntas få.

2. Ändring av principer eller väsentliga ändringar av antaganden som används för att räkna upp utfallande belopp under utbetalningstiden.

Årlig information

Försäkringsföretaget ska årligen lämna information om följande:

3. Uppgifter för perioden om

- aktuellt försäkringsbelopp,
- den avkastning som har kommit försäkringen till del eller preliminärt fördelats,
- de skatteavgifter som har tagits ut,
- övriga avgifter som har tagits ut, och
- i förekommande fall, att ersättningen kommer att upphöra inom de närmaste tolv månaderna.

4. Om försäkringsföretaget inför tecknandet har tillhandahållit en återbäringsillustration med uppgifter om framtida belopp ska försäkringstagaren informeras om skillnader mellan illustrationens siffror och periodens faktiska belopp.

E. Kompletterande information om tjänstepensionsförsäkring

Ett försäkringsföretag som driver verksamhet avseende tjänstepensionsförsäkring ska iaktta följande när information lämnas till ersättningsberättigade.

1. Information om försäkringsföretaget

Efter begäran ska ersättningsberättigade få den senast upprättade årsredovisningen.

2. Information om pensionsplaner

Om försäkringsföretaget tryggar mer än en pensionsplan ska ersättningsberättigade efter begäran få årsredovisningen för den pensionsplan som de tillhör, om sådan information finns tillgänglig.

Vid ändring av reglerna för en pensionsplan ska de ersättningsberättigade, inom skälig tid räknat från beslutet om ändring, få relevant information om ändringen.

Ersättningsberättigade ska få tillräcklig information om dels de förmåner som de har rätt till, dels de utbetalningsalternativ som finns när pension eller andra förmåner ska börja betalas ut.

Efter begäran ska ersättningsberättigade få detaljerad och utförlig information om

- a) hur pensionsförmånerna bestäms när full tjänstetid har intjänats vid förmånsbestämd pension,
- b) pensionsförmånernas storlek om anställningen upphör, och
- c) villkor för överföring av pensionsrättigheter om anställningen upphör.

3. Uppgifter om placeringsriktlinjerna

Ett försäkringsföretag ska, efter begäran av en ersättningsberättigad eller någon som företräder denne, lämna information om företagets principer för investering i tillgångar. Informationen ska innehålla

- a) en övergripande beskrivning av de tillgångar som avser tjänstepension,
- b) uppgift om avkastningsmål, och
- c) uppgift om risknivå i tillgångar och åtaganden som helhet.
(*FFFS 2012:2, FFFS 2013:5, FFFS 2015:18, 2019:25*)

*Bilaga 2***Faktabladets innehåll**

Bilagan är indelad i följande huvudavsnitt:

1. Inledning
2. Sparande och avkastning
3. Utbetalning
4. Avgifter
5. Försäkringsskydd
6. Villkor för flytt av sparande eller återköp
7. Flytt av sparande till försäkringsföretaget
8. Övrig information

Det som sägs om försäkringsföretag i denna bilaga gäller även utländska försäkringsgivare när de driver livförsäkringsrörelse i Sverige från en generalagentur eller en filial här i landet.

Ett försäkringsföretag bör lämna information i ett faktablad till den som erbjuds teckna privat individuell livförsäkring av sparandetyper.

I faktabladet bör de egenskaper hos produkten som kan vara av särskild betydelse för en konsument beskrivas. Det bör vara kortfattat, överskådligt och lättillgängligt. Faktabladet bör vara strukturerat på ett sätt som underlättar jämförelser med andra livförsäkringsprodukter av sparandetyper. De rubriker som anges i denna bilaga bör därför, i den angivna ordningsföljden, användas i faktabladet.

Den terminologi som finns i Pensionsorden bör användas i faktabladet.
Se www.minpension.se/Dokument/Pensionsorden.pdf

Det bör framgå att faktabladet inte innehåller den fullständiga förköpsinformationen. Faktabladet bör uppdateras årligen eller när information som ingår i faktabladet har förändrats väsentligt.

Ett faktablad för livförsäkring av sparandetyper bör åtminstone innehålla följande information och de kursiverade rubrikerna i angiven ordning:

1. Inledning

Produktbeteckning och försäkringsgivare

- a) Produktens beteckning och försäkringsföretagets namn.

Målgrupp

- b) En beskrivning av målgruppen för produkten.

Försäkringsföretagets finansiella styrka

- c) Uppgift om försäkringsföretagets solvenskvot och en förklaring om att ett värde på solvenskvoten som är minst 100 procent innebär att företaget uppfyller EU:s

krav på kapitalbuffert i förhållande till verksamhetens omfattning och sammansättning. Om försäkringsföretaget har en officiell policy för sin solvenskvot bör information om denna också lämnas.

2. Sparande och avkastning

Ansvar för kapitalplaceringarna

d) Uppgift om vilken av försäkringstagaren, den försäkrade eller försäkringsföretaget som bestämmer hur försäkringskapitalet ska placeras, och därmed bestämmer den finansiella risknivån.

A. Om det är försäkringsföretaget som placerar försäkringskapitalet:

Garanti

e) Uppgift om det finns en garanti i produkten eller inte.

Om det finns en garanti bör utformningen och omfattningen av den beskrivas tydligt. I förekommande fall bör den garanterade räntan anges såväl före som efter eventuella avgifter och skatter som kan komma att belasta den.

Överskottshantering

f) Uppgift om försäkringsföretaget är vinstutdelande eller ömsesidigt verkande. Det bör också beskrivas hur överskottsfordelningen fungerar. Ett ömsesidigt verkande företag bör beskriva principerna för återbäringen och ange aktuell uppgift om återbäringsränta och konsolideringsgrad

Placeringsinriktning

g) Uppgift om placeringsinriktning och långsiktiga placeringsmål för den aktuella produkten.

Placeringsinriktningen bör specificera portföljens fördelning på aktier och andelar, fastigheter, räntebärande tillgångar och övriga tillgångar. Även den faktiska fördelningen vid det senaste halvårsskiftet bör anges.

Avkastningshistorik

h) Uppgift om produktens faktiska avkastning.

Med faktisk avkastning avses här den avkastning som försäkringskapitalet har förräntats med, inklusive eventuell andel av överskott och efter avdrag för alla avgifter inklusive avgift för skatt. Beräkningarna bör göras för en försäkring som har samma villkor som den erbjudna produkten eller som är jämförbar med denna. Beräkningarna bör utgå från ett standardantagande om att premiebetalningen ska göras som en engångspremie om 100 000 kronor. Om riskavgifter kan förekomma behöver dessa inte beaktas i beräkningarna men det bör kommenteras i faktabladet. Faktisk avkastning bör beräknas på liknande sätt för varje år sedan tecknandet, som om produkten tecknades för tio år sedan. Om försäkringsföretaget har tecknat produkten, eller en liknande produkt, under kortare tid än tio år bör detta anges. Beräkningstiden bör då vara så lång som företagets erfarenhet av produkten medger.

Den faktiska avkastningen bör anges både som årsavkastningar för vart och ett av åren och som genomsnittlig effektiv avkastning sedan tecknandet som om försäkringen hade tecknats för tre, fem respektive tio år sedan, och under antagande om att den försäkrade fortfarande lever. Om försäkringstiden är kortare än tio år bör tidsperioden anpassas på lämpligt sätt. Om avgifter förekommer vid återköp eller flytt bör det nämnas.

Även andra metoder för att bestämma den faktiska årliga avkastningen på ett rättvisande sätt bör kunna användas. Den genomsnittliga effektiva årliga avkastningen bör då beräknas som ett geometriskt medelvärde. Den metod för beräkning av det geometriska medelvärdet som finns i *bilaga 3* bör användas.

B. Om det är konsumenten som placerar kapitalet:

Garanti

i) Uppgift om att det inte finns en garanti i produkten, eller i annat fall, hur garantin är utformad.

Tillgångar som kapitalet kan placeras i

j) Uppgift om vilka typer av tillgångar som kapitalet kan placeras i.

Om kapitalet kan placeras i fonder bör fondutbudet beskrivas översiktligt.

3. Utbetalning

k) Uppgift om vid vilken ålder utbetalning tidigast respektive senast kan påbörjas. Den kortaste respektive längsta utbetalningstiden, och uppgift om utbetalningstiden kan ändras, bör också anges.

Upplysning bör lämnas om att försäkringsföretagets livslängdsantaganden har betydelse för storleken på de utbetalda beloppen om kunden väljer livslång utbetalning.

Om försäkringen är livsvarig bör försäkringsföretaget ge exempel som visar de månatliga utbetalningarnas storlek för en 65-årig man, respektive kvinna med ett försäkringskapital om 100 000 kronor.

4. Avgifter

l) Uppgift om de avgifter och kostnader som totalt belastar försäkringen.

Uppgift om hur ofta avgifterna tas ut och i förekommande fall på vilket underlag de beräknas bör anges. Administrativa avgifter bör specificeras, exempelvis premieavgifter och andra insättningsavgifter, fasta avgifter samt avgifter i form av procentandelar av det förvaldade kapitalet.

För fond- eller depåförsäkringsprodukter – uppgift om högsta och lägsta årlig respektive prestationsbaserad avgift i nuvarande utbud av fonder eller tillgångar,

samt genomsnittlig årlig respektive prestationsbaserad avgift vägd med faktiska volymer i respektive fond.

Om det förekommer insättnings- eller uttagsavgifter i fonder bör detta anges, liksom förekomsten av prestationsrelaterade avgifter. Kostnader för eventuella fondförvaltningstjänster bör också anges.

För traditionella livförsäkringsprodukter – uppgift om kostnaderna för kapitalförvaltningen täcks av de administrativa avgifterna eller belastar kundens försäkringskapital därutöver. En uppskattning av storleken på kapitalförvaltningskostnaderna bör anges.

Skatteregler för försäkringstagaren

m) Uppgift om produkten är en P- eller K-klassad försäkring och vad det innebär. Avdragsregler bör anges, och beskattning vid utbetalning beskrivas.

Typexempel

n) Det bör finnas ett typexempel som avser en försäkring med en engångspremie om 100 000 kronor och som anger det första årets totala avgifter i kronor, med uppdelning på administrativa avgifter, avgifter för att täcka fond- eller kapitalförvaltningskostnader och skatteavgift.

5. Försäkringsskydd

o) En beskrivning av det försäkringsskydd som ingår i produkten, liksom vad som kan väljas till. Det bör tydligt framgå hur kostnaden för ett ev. skydd tas ut, exempelvis genom särskilt betald premie i dag eller genom lägre pension i framtiden. Det bör även anges om hälsoprövning behövs för något av försäkringsskydden.

6. Villkor för flytt av sparande eller återköp

p) Uppgift om förekommande begränsningar i möjligheten att flytta sparandet. Om marknadsvärdejustering tillämpas bör detta anges. Alla avgifter som är relaterade till flytten bör anges, exempelvis administrativa avgifter och löptidsberoende avgifter.

7. Flytt av sparande till försäkringsföretaget

q) Uppgift om eventuella avgifter som tas ut vid flytt av sparande till försäkringsföretaget. Om produkten är en traditionell livförsäkring bör, om det är tillämpligt, de principer som ligger till grund för hur stor del av det flyttade kapitalet som kommer att garanteras anges.

8. Övrig information

r) Uppgifter om

- att syftet med faktabladet är att ge övergripande information och underlätta jämförelser,
- att faktabladet inte innehåller den fullständiga förköpsinformationen,
- var konsumenten kan få villkor och ytterligare information om produkten och försäkringsföretaget,
- att konsumenten kan få ytterligare information från Konsumenternas försäkringsbyrå,
- vilken tillsynsmyndighet som utövar tillsyn över försäkringsföretaget,
- att Konsumentverket övervakar efterlevnaden av marknadsföringslagen (2008:486), och
- faktabladets publiceringsdag.
(*FFFS 2015:18, 2019:25*)

*Bilaga 3***Beräkning av geometriskt medelvärde****Beräkning av genomsnittlig totalavkastning eller återbäringsränta med geometrisk metod**

Den geometriska metoden är den gängse metoden för att beräkna fonders genomsnittliga avkastning över en period. Avsikten är att sammanfatta en varierande avkastning eller förräntning under en period på ett rättvisande sätt som en konstant, genomsnittlig förräntning under samma period.

I tekniska termer kan metoden i ord beskrivas på följande sätt. Det tidsviktade medelvärdet av avkastningen eller räntan beräknas med utgångspunkt från ett tidsviktat vanligt aritmetiskt medelvärde av motsvarande avkastnings- eller räntintensiteter. Det geometriska medelvärdet bestäms slutligen genom att räkna om den genomsnittliga intensiteten till vanlig effektiv avkastning eller ränta.

Om de avkastningar eller räntor som medelvärdet beräknas för gäller kalenderårsvis, är tidsviktningen enkel, med lika vikt för varje kalenderår. Men om exempelvis återbäringsräntorna har gällt i perioder med olika längd uttryckt i månader, ska de tidsviktas vid beräkningen av medelvärdet. En period om tre månader får då tidsvikten 25 procent av ett år, medan en period av längden tolv månader får vikten 100 procent, dvs. ett år, osv.

Om vi utgår från fem kalenderårsavkastningar $T(1), T(2), \dots, T(5)$, t.ex. 5, 6, 10, 4 och -1 procent, så är motsvarande intensiteter $u(1), u(2), \dots, u(5)$. Intensiteterna definieras av $u(i) = \log(1+T(i))$, beräknat med 10-logaritmen. I vårt exempel är intensiteterna $\log 1,05, \log 1,06, \dots, \log 1,2$. Beräkna det aritmetiska medelvärdet $u = [u(1)+u(2)+\dots+u(5)]/5$. Det geometriska medelvärdet är då $10^u - 1$. I vårt exempel är det aritmetiska medelvärdet 4,81 procent medan det geometriska är 4,74 procent. Det går att bevisa att det geometriska medelvärdet aldrig är större än det aritmetiska och att de är lika om alla ingående tal är lika.

Det geometriska medelvärdet är rättvisande i den meningen att ett belopp som sätts in vid femårsperiodens början får samma slutvärde om det förräntas eller växer:

- år för år med de fem givna talen, eller
- år för år med ett och samma tal, nämligen det geometriska medelvärdet.

Det följer att förräntning alla fem åren med det aritmetiska medelvärdet ger ett för stort och missvisande värde.

Ett exempel med varierande delperiodlängd: Låt avkastningarna eller räntorna vara som i föregående exempel men låt delperioderna ha längderna $t(1), t(2), \dots, t(5)$, t.ex. 11, 7, 6, 17 och 19 månader, totalt fortfarande 60 månader eller fem år. De viktade intensiteterna får då det tidsviktade aritmetiska medelvärdet $u = [11 \cdot u(1) + 7 \cdot u(2) + \dots + 19 \cdot u(5)]/60$. Det geometriska medelvärdet är som tidigare $10^u - 1$. Det viktade geometriska medelvärdet är 3,38 procent medan på motsvarande sätt viktat aritmetiskt medelvärde är 3,43 procent.

För att beräkna det geometriska medelvärdet G när avkastning eller ränta uttrycks i procent, kan vi använda följande formler:

$$G = 100(10^{UA} - 1)$$

$$UA = \frac{1}{L} \sum_{k=1}^n d_k \log\left(1 + \frac{r_k}{100}\right)$$

$$L = \sum_{k=1}^n d_k$$

d_k = längden av delperiod k

r_k = avkastningen eller räntan för delperiod k , uttryckt som effektiv avkastning eller ränta, i procent.

Formeln kan också skrivas utan logaritmer:

$$G = 100 \left(\left(\prod_{k=1}^n \left(1 + \frac{r_k}{100} \right)^{d_k} \right)^{\frac{1}{L}} - 1 \right) = 100 \left(\left(\left(1 + \frac{r_1}{100} \right)^{d_1} \cdots \left(1 + \frac{r_n}{100} \right)^{d_n} \right)^{\frac{1}{L}} - 1 \right)$$

(FFFS 2012:2, FFFS 2013:5, FFFS 2015:18, FFFS 2019:25)